

**ŚCIEŻKA
EDUKACYJNO - PRZYRODNICZA
W UROCZYSKU FELECZYN**

Nadleśnictwo Nawojowa

Wydawnictwo
LASY PAŃSTWOWE
Nadleśnictwo Nawojowa
33-335 Nawojowa 229
tel. (018) 445-70-12, 0609090382
fax: 445-72-21
e-mail: nawojowa@krakow.lasy.gov.pl

Opracowanie:

***Firma Fagus - dr inż. Stanisław Małek
mgr inż. Marek Kroczek***

Wykonanie:

NETMARK
*ul. Emilii Plater 5
33-300 Nowy Sącz*

Nakład:2000 egz.

*Dofinansowano ze środków
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Krakowie*

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Lokalizacja i dojazd do ścieżki. Ścieżka edukacyjna znajduje się w Nadleśnictwie Nawojowa. Nadleśnictwo Nawojowa położone jest w województwie małopolskim w powiecie nowosądeckim i swym zasięgiem obejmuje miasta i gminy Nowy Sącz, Krynica, Grybów, Nawojowa, Łabowa i Kamionka Wielka. Lasy w terenie górskim na wysokości od 400 do 1100 m n.p.m. w masywach Beskidu Sądeckiego i Niskiego w zlewni rzek Białej i Kamienicy. Wg rejonizacji przyrodniczo – leśnej lasy Nadleśnictwa Nawojowa położone są VIII Krainie Karpackiej w dzielnicach 6 Gorców i Beskidu Sądeckiego oraz 7 Beskidu Niskiego.

Tereny Nadleśnictwa Nawojowa mają bogatą szatę roślinną, która jak na wszystkich obszarach górskich zmienia się wraz ze zmianą wysokości, układając się w tzw. piętra. Wyróżnia się dwa piętra - piętro pogórza (do wysokości ok. 530 metrów) i powyżej tej wysokości piętro regła dolnego. W lasach dominują głównie jodliny i lasy mieszane bukowo - jodłowe (z domieszkami olchy, dębu, świerka, jesionu, wiazu), z bardzo bogatym runem leśnym. Rosną tu również modrzewie, cisy, jawory a w miejscach podmokłych lasy jesionowo - olszowe oraz wierzyby, topole, olchy i jesiony tworzące lasy łąkowe. Sosny i świerki występują przeważnie tam gdzie zostały sztucznie wprowadzone. W wielu miejscach można natknąć się na wiekowe, niemal pierwotne knieje puszczy karpackiej. Występują tu liczne rośliny kwiatowe które wiosną zakwitając masowo tworzą różnokolorowe polacie; n.p. przebiśnieg, konwalijka dwulistna, żywiec gruczołowaty, czosnek niedźwiedzi, zawilec, miesięcznica trwała. Gdy drzewa pokryją się całkowicie liśćmi i zakryją promieniom słonecznym dostęp do dna lasu rośliny te zamierają.

Równie bogata jest fauna tych lasów. Licznie występują: jeleni szlachetny w odmianie karpackiej, dziki, sarny, zające. Z drapieżników można wymienić: niedźwiedzie (także zachodzące ze strony Słowackiej), wilki, rysie i żbiki, oraz mniejsze jak kuny, lisy, borsuki, wydry. Spotyka się ponad 100 gatunków ptaków, a wśród nich tak rzadkie gatunki jak: orzeł przedni, orlik krzykliwy, puchacz, puszczyk uralski, myszołów zwyczajny, pszczołojad, muchówka białoszyja czy bocian czarny lub dzięcioł trójpalczasty. Typowymi gatunkami górskimi są żyjący nad strumieniami pluszcz i pliszka górska. Licznie występują tu także gady i płazy: żmija zygzakowata, gniewosz plamisty, zaskroniec, padalec, kumak górski, salamandra i kilka gatunków traszek (karpacka, grzebieniasta), a także rzadkie gatunki owadów; motyle: paź żeglarz, paź królowej; chrząszcze: biegacz urozmaicony, pachnica, nadobnica alpejska i wiele innych.

Ścieżka położona jest w Leśnictwie Feleczyń, w odległości 1 km od centrum wsi Łabowa. Dojazd do ścieżki umożliwia komunikacja PKS z Nowego Sącza linią Nowy Sącz – Krynica. Z przystanku autobusowego PKS w centrum Łabowej kierujemy się szlakiem niebieskim w kierunku Hali Łabowskiej. Mijamy drewniany kościółek parafialny z 1930 roku z zabytkowym obrazem św. Jana Nepomucena z końca XVII w i późnobarokowymi posagami św. Łukasza i św. Marka. Za skrzyżowaniem idziemy prosto, po około 200 metrach skręcamy w prawo w kierunku uroczyska Feleczyń

(strzałka). Przechodzimy mostek na potoku Łabowskim i po 100 metrach dochodzimy do początku leśnej ścieżki edukacyjno – przyrodniczej.

Przebieg ścieżki. Przystanek początkowy ścieżki zlokalizowano na drodze śródpolnej. Trasa ścieżki oznakowana jest biało – niebieskim kwadratem. Długość ścieżki wynosi 5 km; liczba przystanków 9; czas przejścia ok. 3 godziny.

Informacja ogólna. Ścieżka edukacyjno – przyrodnicza w Uroczysku Feleczyn prowadzi przez najcenniejsze i bardzo zróżnicowane tereny leśne, typowe dla regla dolnego w Beskidzie Sądeckim. Rzeźba terenu jest tu bardzo urozmaicona, co decyduje nie tylko o wyjątkowej malowniczości tego terenu, ale także o dużej zmienności przestrzennej zbiorowisk. Większość trasy przebiega przez siedlisko lasu górskiego. Jest to siedliskowy typ lasu występujący w krainie Karpackiej w reglu dolnym od około 400 do 900 m n.p.m. Zajmuje gleby brunatne. W runie występuje głównie żywiec gruczołowy, wilczomlecz, przetacznik górski, żywokost sercowaty, pokrzywa zwyczajna, marzanka wonna, gajowiec żółty, kopytnik pospolity, czerniec gronkowy, szczyr trwały, żankiel zwyczajny. Są to najlepsze siedliska górskie, gdzie drzewostany osiągają dobrą jakość i dobre przyrosty masy.

ZNACZENIE ZADRZEWIEN W KRAJOBRAZIE I ROLNICTWIE

Po skręceniu z asfaltowej drogi wchodzimy na trasę naszej ścieżki edukacyjnej. Idziemy drogą śródpolną. Po lewej stronie rozciągają się wspaniałe widoki na Dolinę Kamienicy Nawojowskiej, rozdzielającej Beskid Niski od Beskidu Sądeckiego, w którym się znajdujemy. Charakterystyczną cechą tej części są zadrzewienia i zakrzewienia.

Bazant

Zadrzewienia są jednym z elementów szaty roślinnej i odgrywają dużą rolę jako składnik krajobrazu wpływający na warunki środowiska przyrodniczego. Mają one duże znaczenie gospodarcze, które wyraża się w oddziaływaniu na warunki klimatu miejscowego, a dzięki temu – pośrednio na produkcję roślinną. Spełniają one wybitną rolę w kształtowaniu cech estetycznych krajobrazu, przyczyniając się do podniesienia jego walorów. Zadrzewienia i zakrzewienia spełniają ważną rolę w ochronie gleb przed erozją

wietrzną i wodną oraz stwarzają warunki dla gnieźdzenia się ptaków spełniających pozytywną rolę w zabezpieczaniu upraw rolnych i lasu przed szkodnikami.

Są także korytarzami ekologicznymi. Korytarze ekologiczne stanowią przejścia wzdłuż których rośliny i zwierzęta mogły przemieszczać się w celu dotarcia do nowych siedlisk lub opuszczenia zagrożonych. Przemieszczanie się korytarzami ekologicznymi powiększa liczbę dostępnych środowisk dla wyspecjalizowanych gatunków, które potrzebują większego obszaru do przetrwania. Ich utrata może odbić się bardzo negatywnie

szczególnie na niewielkich populacjach zwierząt i roślin, które stracą możliwość kontaktu w ramach tychże populacji.

Po przejściu około 1 km dochodzimy do wyłączzonego drzewostanu nasiennego

DRZEWOSTAN NASIENNY

Drzewostan nasienny wyłączony jest to drzewostan, którego pochodzenie i dobra jakość pozwala oczekiwać, że z nasion w nim pozyskanych otrzyma się wartościowe potomstwo, zapewniające w danych warunkach siedliskowych najlepsze efekty hodowlane. W wyniku długotrwałej, naturalnej selekcji ukształtowały się określone populacje lokalne i ekotypy naszych rodzimych gatunków drzew, najlepiej przystosowane do miejscowych warunków. Wykorzystuje się to w dzisiejszej hodowli lasu.

Prowadzona sztucznie selekcja drzew ma znaczenie uzupełniające. Polega ona na wyborze z danej populacji osobników do rozmnażania o najbardziej pożądanym cechach, a następnie tworzeniu populacji ulepszonych. Do tych celów wyznacza się tzw. drzewostany nasienne

wyłączone. Jako najcenniejsze i o specjalnym przeznaczeniu są one wyłączone z użytkowania w przeciwieństwie do drzewostanów nasiennych gospodarczych. Składają się one z drzew o bardzo dobrej jakości, którym stwarza się możliwie najlepsze warunki do obfitego kwitnienia i owocowania. W drzewostanach tych wybiera się drzewa docelowe i doborowe, które odznaczają się najbardziej pożądanymi cechami. Dostarczają one nasion, a także zrzarów (fragmentów 1- lub 2-letnich pędów używanych do szczepienia) oraz zrzezów (części pędów do wegetatywnego rozmnażania). Zarówno nasiona jak i fragmenty pędów służą do zakładania upraw nasiennych. Wszystkie te czynności przyczyniają się w końcowym efekcie do podniesienia zdrowotności naszych lasów i zapewnienia ich trwałości. Nasiennictwo leśne skupia się głównie na stworzeniu bazy materiału siewnego do odnowienia lasu. Prace z tego zakresu obejmują: rozpoznanie i wybór obiektów leśnych przeznaczonych do zbioru nasion, doroczne prognozy urodzaju, zbiór, wyluszczenie nasion, przechowywanie, określenie żywotności i wiele innych czynności. Drzewka i krzewy nawet w korzystnych warunkach, obradzają obficie przeważnie w odstępach kilkuletnich. Dla zaspokojenia bieżącego zapotrzebowania na materiał siewny, konieczne jest tworzenie na tzw. lata głuche (o bardzo niskim urodzaju) większego zapasu nasion i ich przechowywanie przez dłuższy lub krótszy okres czasu. Zebrane nasiona, dla utrzymania zdolności i energii kiełkowania, muszą być przechowywane w odpowiednich warunkach, zwykle w obniżonej temperaturze i określonej wilgotności. Do przechowywania nadają się jedynie świeżo zebrane nasiona, najwyższej jakości i całkowicie dojrzałe. Idziemy dalej drogą leśną, dochodzimy do

kładki po prawej stronie, przez którą przechodzimy. Przy ścieżce możemy oglądać typową roślinność dla buczyny karpackiej. Dochodzimy do śródleśnych łąk.

ŁĄKA ŚRÓDLEŚNA

Lepnica rozdęta

Łąka jest to zbiorowisko roślinne z udziałem traw i roślin zielnych, którego powstanie i trwanie w warunkach klimatu umiarkowanego uzależniony jest od gospodarki człowieka. Łąki takie są najciekawszym obiektem dla przyrodnika. Wśród ich roślinności dominują trawy, lecz można tu też spotkać wiele innych roślin zielnych. Rośnie tu wiele dzikich kwiatów, np. wczesnie kwitnący ziarnopłon wiosenny, trybula leśna i przetacznik ożankowy z maleńkimi błękitnymi kwiatkami.

Są tu również jaskry, starce, babki, szczawie i lepnica rozdęta. Roślina ta ma charakterystyczne, zrośnięte działki kielicha. Podczas upalnych dni kwiaty zamykają się, przypominając maleńkie chińskie lampiony. W gąszczu

kwiecica żyją niezliczone owady, na które polują jaskółki i jerzyki, a w nocy nietoperze. Łąka jest także odwiedzana przez liczne nornice i myszy, które często padają ofiarą bezszelestnie latających sów. O świcie lub zmierzchu można tu spotkać pasące się jelenie, sarny lub lisa o futerku koloru jesiennych liści, skradającego się za nornicami. Obserwując łąkę możemy zaobserwować również wiele owadów. Zobaczymy tu wiele pasikoników, pluskwiaków a także gąsienice różnych gatunków motyli.

Lis pospolity

Salamandra plamista

Niektóre fragmenty łąki są lekko podmokłe, rośnie tu sit, niezapominajka, wiązówka błotna, jarzianka większa, koniczyna biała. Wiosną kwitnie kilka gatunków storczyków. Fragmenty te stanowią wspaniałe miejsca bytowania naszych krajowych płazów, można tu spotkać kumaka górskiego, żabę trawną, ropuchę szarą a nawet traszki i salamandry. Łąki są jednym z najbogatszych siedlisk w naszym klimacie pod względem różnorodności gatunków.

Opuszczamy naszą łąkę. Kierując się za znakami wchodzimy do lasu. Wyasfaltowaną dróżką przechodzimy około 300 metrów i skręcamy w lewo dochodzimy do drzewostanu dagleźowego.

DRZEWOSTAN DAGLEZJOWY

Daglezja nazywana także jedlicą – łacińska nazwa *Pseudotsuga taxifolia*. Jeden z nielicznych obcych gatunków drzew leśnych, które z uzasadnieniem można wprowadzać do upraw w Europie. Pochodzi z Ameryki Północnej, gdzie zajmuje rozległe obszary od wybrzeży Oceanu Spokojnego do wys. ponad 3000 m w górach Skalistych. Jedlica odkryta została u schyłku XVIII stulecia w starych lasach na wyspie Vancouver u zachodnich wybrzeży Kanady. Dendrologowie z wielu krajów zastanawiali się długo, co to za odmieniec. Jedni twierdzili, że to jakaś dziwna jodła, inni że nieznaną świerk. Aż wreszcie szkocki uczonec David Douglas w roku 1825 ustalił pewne charakterystyczne cechy tego gatunku i przekonał swoich znakomitych kolegów, że to zupełnie odmienny rodzaj. Jedlica zielona należy do drzew gigantów. W swojej ojczyźnie osiąga nierzadko 100-110 metrów wysokości i plasuje się w czołówce najwyższych drzew świata. Zajmuje pod tym względem trzecie miejsce – za rosnącym w Australii eukaliptusem królewskim, który dorasta do 150 metrów wysokości i sekwoją osiągniętą w Kalifornii 130 metrów wysokości. W Polsce jedne z największych jedlic rosną między innymi w Nadleśnictwie Gdańsk w Leśnictwie Matemblewo gdzie dorastają do 45 metrów wysokości, a w nadleśnictwie Nawojowa w Leśnictwie Kotów osiągnęły wysokość ponad 40 metrów.

Przekrój przez mrowisko

Idąc dalej po około 30 metrach schodząc ze ścieżki w prawo możemy obserwować mrowisko zbudowane przez mrówki rudnice. W Polsce jest to gatunek chroniony. Mrowiska składają się z części nadziemnej – w kształcie kopca z igliwia, gałązek, ziaren piasku i kawałków żywicy i z części podziemnej, sięgającej niekiedy do głębokości 2 metrów. Jako owad drapieżny ograniczają liczebność owadów leśnych, w tym także szkodliwych. Ok. 40% pokarmu mrówek stanowią zwierzęta – głównie owady, szczególnie te, które występują licznie. Dlatego mrówki przy masowym występowaniu szkodnika leśnego przyczyniają się do zmniejszenia jego liczebności i ograniczenia szkód w lesie.

PRZEBUDOWA DRZEWOSTANU

W wyniku gospodarki człowieka oraz dominacji przesłanek ekonomicznych nad przyrodniczymi w leśnictwie europejskim mieszane lasy Europy Środkowej zamieniono na dużych obszarach w monokultury iglaste. Sprzyjała temu gospodarka zrębami zupełnymi i sztuczne odnowienie lasu. Wysokie ceny drewna sosnowego i świerkowego sprawiły, że drzewa te sadzono bez domieszek na wszystkich możliwych siedliskach. W ten sposób powstała ogromna baza żerowa dla szkodników owadzych i łatwość rozprzestrzeniania się chorób grzybowych, które to plagi po dziś dzień nęszczają

poważnych problemów ochronnych leśnictwu. W ostatnich dziesiątkach lat dołączyły do tego emisje przemysłowe, na które drzewa gatunków iglastych są szczególnie wrażliwe. Przebudowa dotyczy również drzewostanów przedplonowych sadzonych na gruntach porolnych i nieużytkach. Drzewostany te po spełnieniu swojej roli, to znaczy wykształcenia mikroklimatu leśnego, muszą być przebudowane gatunkami docelowymi to jest właściwymi dla danego siedliska. W tym przypadku jodłą i bukiem. Jako przedplonu najczęściej używamy sosny, modrzewia, olszy, brzozy, w mniejszym stopniu świerka i buka. Znajomość zasad przebudowy gatunkowej drzewostanów jest dziś niezmiernie ważna i aktualna z racji degradacji środowiska leśnego spowodowanego przez przemysł. Zarówno nauka jak i praktyka są zgodne, co do tego, że lasy mieszane w mniejszym stopniu są uszkodzane przez przemysł i że spełniają ponadto o wiele lepiej swoją rolę środowiskotwórczą, a także funkcje ochronne i społeczne – produkując cenny surowiec drzewny i wzbogacają jednocześnie krajobraz przyrody ojczystej.

W lasach obowiązuje zakaz wstępu do młodników do wys. 4m (Ustawa o lasach), dlatego idziemy dalej ścieżką, aby ominąć młodnik i w lesie starszej klasy wieku skręcamy w prawo, aby dojść do następnego przystanku.

HODOWLA ZWIERZYNY : PAŚNIK; LIZAWKA

Z leśnictwem, które zajmuje się gospodarowaniem zasobami leśnymi, dość ściśle wiąże się łowiectwo. Oznacza ono ochronę zwierząt łownych (zwanach potocznie zwierzyną) i kształtowanie jej zasobów. Gospodarka łowiecka to całokształt działań związanych z ochroną, hodowlą i użytkowaniem zwierząt łownych. Jej celem jest gospodarowanie

Dzik

zwierzyną zgodnie z postulatami ochrony przyrody, co jest warunkiem osiągnięcia i utrzymania właściwego dla danego terenu ilościowego i jakościowego stanu zwierzyny.

Podstawowym elementem hodowli zwierząt jest zapewnienie im właściwej bazy pokarmowej oraz stworzenie odpowiednich warunków bytowania (spokojnych miejsc ostoi żerowania itp.). Sposób dokarmiania, może mieć duży wpływ na rozmiar szkód wyrządzanych przez zwierzynę w odnowieniach i młodnikach leśnych.

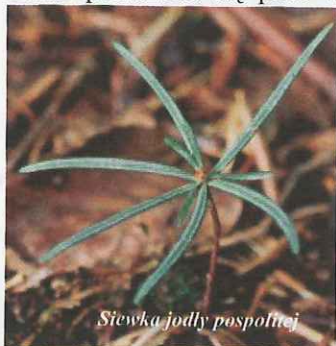
Dokarmianie prowadzi się głównie w okresie obfitych i ciężkich zim. Natomiast w ciągu całego roku w celu dostarczania zwierzętom

mikroelementów wyklada się sól do lizawek.

Schodzimy w dół stoku kierując się w stronę ogrodzenia szkółki. Wchodzimy na teren gospodarczej szkółki leśnej.

GOSPODARCZA SZKÓŁKA LEŚNA

Zakaz poruszania się poza wyznaczoną ścieżką bez zgody pracownika nadleśnictwa.

Siewka jodły pospolitej

Dodatkowe informacje można uzyskać od leśniczego szkółkarza lub pracowników Nadleśnictwa Nawojowa.

Własne gospodarstwo szkółkarskie w pełni zaspokaja potrzeby nadleśnictwa oraz produkuje kilkaset tysięcy sztuk sadzonek rocznie – głównie jodły na potrzeby innych jednostek, a także na eksport. Prowadzona jest produkcja sadzonek drzew leśnych zarówno z zakrytym jak i odkrytym systemem korzeniowym. Można tutaj zobaczyć sadzonki jodły, świerka, buka, modrzewia, jawora, jesionu, olszy, wiązu, daglezi, lipy, czereśni.

Wychodzimy ze szkółki przez furtkę i skręcamy w lewo idąc w górę potoku, drogą asfaltową po około 300 metrach dochodzimy do

MIEJSCA ROZMNAŻANIA PŁAZÓW

Już z daleka przez większą część roku możemy usłyszeć dochodzący do nas z dźwiękami rechot i kumkanie żab. Ten sztucznie wykonany zbiornik wodny stanowi doskonałą bazę rozrodczą dla licznych gatunków zwierząt głównie płazów. Dzięki dużemu zróżnicowaniu i urozmaiceniu gatunkowemu tego miejsca mamy okazję zaobserwować wiele gatunków fauny i flory wodnej oraz wodno-błotnej.

Traszka grzebieniasta

Wśród walorów przyrodniczych tego miejsca wymienić należy traszkę grzebieniastą – okazałego płaza osiągającego 18 cm długości ciała. Samiec tej traszki przybiera w okresie godowym charakterystyczny wygląd cechujący się okazałym fałdem skórnym na głowie i grzbiecie – grzebień. Należy także wspomnieć o najliczniej występującej tutaj żabie – żabie trawnej. Jej ciało ma długość 7-10 cm. Jest ono wydłużone, krępe, pysk stosunkowo szeroki. W okresie godowym (marcu) składa skrzek do wody, a następnie wędruje na wilgotne pola lub do lasów. Przez większą część roku możemy w stawie obserwować młode pokolenie żab czyli kijanki. Jeśli się nam poszczęści możemy spotkać okazałego węża – zaskrońca zwyczajnego, osiągającego do 150 cm długości ciała, a odżywiającego się głównie płazami.

Żaba trawna

Kierujemy się teraz w dół doliny przechodząc przez siedlisko bagiennej olszyny górskiej.

BAGIENNA OLSZYNA GÓRSKA

Bagienna olszyna górską wykształca się w miejscach, gdzie stale wypływa i sączy się woda o odczynie słabo kwaśnym lub zasadowym. Z reguły są to wychodnie warstw nieprzepuszczalnych w miejscach o słabym spadku terenu, najczęściej wypłaszczone dna dolin. Gleby są najczęściej gruntowo-glejowe lub torfowo-glejowe, stosunkowo zasobne w azot lecz ubogie w przyswajalny dla roślin fosfor. Zasięg wysokościowy rozciąga się między 600 a 1025 m n.p.m. Drzewostan tworzy olsza szara z dużym udziałem jawora i świerka. W warstwie krzewów oprócz podrostów olszy występują: kruszyna, wawrzynek wilczelyko, malina i wierzba uszata. Dzięki dużemu dopływowi światła do dna lasu wykształca się bujna warstwa zielna: świerżabek orzęsiony, ostrożeń warzywny, miesięcznica trwała, wiązówka błotna, sitowie leśne, pokrzywa, knieć górską, kozłek całolistny, lepiężniki, niezapominajka błotna.

W ekosystemie bagiennej olszyny górskiej występują zwierzęta, które wymagają wilgotniejszych siedlisk. Spotkamy tu różne gatunki ślimaków, np. winniczka, wstężyka oraz pomrowa błękitny. Mamy też możliwość zaobserwowania zwierząt, które znajdują tu swoje pożywienie. Często na okazałych liściach lepiężników występują chrząszcze należące do rodziny ryjkowców - rozpuszcze lepiężnikowce. W wilgotnych i ocienionych miejscach żerują salamandry plamiste. Wśród korzeni podmytych przez potok drzew gnieźdzą się chętnie strzyżyki, a pod nawisami brzegów i w szczelinach skalnych - pluszcze.

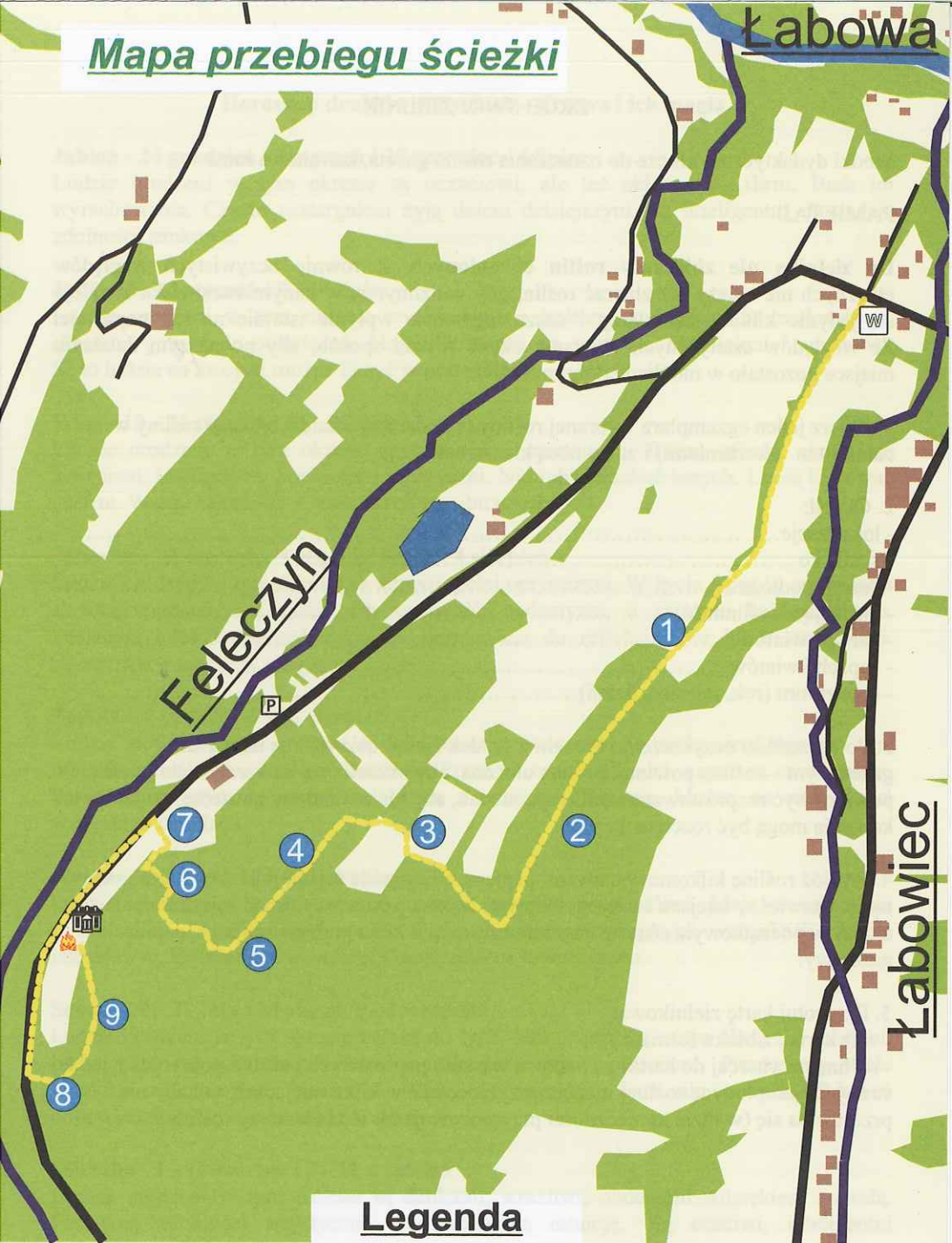
Pomrow błękitny

Siedlisko bagienne olszyny górskiej na podstawie dyrektywy siedliskowej zostało uznane za siedlisko priorytetowe w ramach obszarów natura 2000 i oznaczone symbolem 91E0-7.

BIWAK

Można tutaj odpocząć i w porozumieniu z pracownikami nadleśnictwa rozpaścić ognisko. W tym miejscu kończymy zwiedzanie uroczyska Feleczyn

Mapa przebiegu ścieżki

Legenda

Początek ścieżki

Parking

Tablice przystankowe

Wiata

Miejsce na ognisko

ZRÓB SWÓJ ZIELNIK

Środki dydaktyczne: klucze do oznaczania roślin, gazeta, kartonowa rama

PAMIĘTAJ!

Do zielnika nie zbieramy roślin chronionych. Z równie oczywistych względów etycznych nie należy też zbierać roślin, gdy widzimy, że w danym stanowisku znajduje się jedynie kilka egzemplarzy i nasza ingerencja wpłynie istotnie na ich populację. Ze względów estetycznych zbieramy okazy w taki sposób, aby po naszym działaniu miejsce pozostało w możliwie dobrym stanie.

1. Zbierz jeden egzemplarz wybranej rośliny (standardowo należy zbierać rośliny w całości tzn. z korzeniami) i za pomocą klucza oznacz ją.

2. Określ:

- lokalizację.....
- siedlisko.....
- dane o podłożu.....
- otaczająca roślinność.....
- barwa kwiatów.....
- zapach kwiatów.....
- data zbioru (rok, miesiąc, dzień).....

3. Po uprzednim oczyszczeniu korzeni z grudek ziemi, ułóż roślinę na papierze gazetowym – roślina powinna być tak ułożona, aby mieściła się na karcie zielnika, liście powinny być rozprostowane i umieszczone tak, aby nie zachodziły na siebie, grube części korzenia mogą być rozcięte na pół.

4. Przelóż roślinę kilkoma warstwami papieru, a następnie ściśnij pakiet w kartonowej ramie i zawieś w miejscu suchym i ciepłym. Można pakiet przycisnąć książkami, ale należy w początkowym okresie suszenia często, (co kilka godzin) zmieniać papier gazetowy.

5. Przygotuj kartę zielnikową:

- weź kartkę z bloku formatu A3,
- roślinę przymocuj do kartki za pomocą wąskich papierowych pasków pokrytych z jednej strony klejem; łodygę rośliny możesz przymocować w kilku miejscach, tak aby nie przesuwiała się (w razie konieczności przymocowujemy inne elementy rośliny).

Horoskop druidów celtyckich – drzewa i ich magia

Jabłoń - 24 grudzień - 1 styczeń i 25 czerwiec - 4 lipiec

Ludzie urodzeni w tym okresie są uczuciowi, ale też skłonni do flirtu. Brak im wyrachowania. Często roztargnieni żyją dniem dzisiejszym. Są inteligentni. Posiadają zdolności naukowe.

Jodła - 2 - 11 styczeń i 5 - 14 lipiec

Ludzie urodzeni w tym okresie wyróżniają się kulturą, godnością. Są mało mówni, skromni, gotowi do poświęceń. Mają skłonności do egoizmu. Uzdolnieni i pracowici. Są to ludzie na których można liczyć w potrzebie.

Wiąz - 12 - 24 styczeń i 15 - 25 lipiec

Ludzie urodzeni w tym okresie są spokojni i opanowani. Budzą ufność, cieszą się uznaniem. Inteligentni, konkretni i praktyczni. Nie lubią słuchać innych. Lubią kierować ludźmi. Wierni i uczciwi w stosunkach z najbliższymi.

Jałowiec - 25 styczeń - 3 luty i 26 lipiec - 4 sierpień

Ludzie urodzeni w tym okresie są zdrowi, pełni optymizmu. W życiu dążą do osiągnięcia sławy i pieniędzy. Cechuje ich surowość, pedantyzm, a zarazem bałaganiarstwo. Posiadają inteligencję połączoną ze skłonnością do refleksji. Nie lubią samotności. Są życzliwi i wierni w przyjaźni.

Topoła - 4 - 8 luty i 5 - 13 sierpień

Ludzie urodzeni w tym okresie są dobrymi organizatorami. Są pozbawieni tupetu. Czują potrzebę życzliwości i miłego otoczenia. Przez to, że są wybredni, często są osamotnieni. Posiadają artystyczną naturę, połączoną z intuicją i fantazją. Można na nich liczyć w ciężkich chwilach.

Platan - 9 - 19 luty i 14 - 23 sierpień

Ludzie urodzeni w tym okresie są zdolni, pracowici i drażliwi. Mają w sobie coś z "milczka." Potrafią ułożyć sobie życie w mniej sprzyjających warunkach. Lubią imponować. Są inteligentni, uparci i lubią elitarne towarzystwo.

Sosna - 20 - 28 luty i 24 sierpień - 2 wrzesień

Ludzie urodzeni w tym okresie należą do tych, którzy wiedzą czego chcą. Są dobrymi, odważnymi organizatorami. Potrafią walczyć z przeciwnościami. Przeżywają wiele gorzkich rozczarowań, ponieważ łatwo się angażują, lecz nie potrafią dokonać odpowiedniego wyboru wśród partnerów.

Wierzba - 1 - 10 marzec i 3 - 12 wrzesień

Ludzie urodzeni w tym okresie są delikatni, wrażliwi, obdarzeni wdziękiem i urodą. Posiadają zdolności artystyczne oraz wrażliwą intuicję. Są uczciwi, inteligentni i wymagający.

Lipa - 11 - 20 marzec i 13 - 22 wrzesień

Ludzie urodzeni w tym okresie są wytrwali i niezależni. Cenią sobie stabilizację. Mają charakter łagodny i ustepliwy. Posiadają wiele uroku osobistego. Są niestali w uczuciach i poglądach.

Dąb - 21 marzec - przesilenie letnie (zrównanie dnia z nocą)

Ludzie urodzeni w tym okresie cechują się odwagą połączoną z dumą i godnością. Są inteligentni, niezależni. Szanują wolność i poglądy innych. Bardzo lubiani, gościnni i przyjacielscy.

Leszczyna - 22 - 31 marzec i 24 wrzesień - 3 październik

Ludzie urodzeni w tym okresie mają naturę niezależną, obdarzoną niespotykaną intuicją. Życzliwi dla innych, nie dbający o swoje życie osobiste. Są to ludzie o wielkim magicznym uroku obdarzeni mądrością życiową. Uczciwi i tolerancyjni w stosunku do partnera. Mają zdolności wróżbiarskie.

Jarzębina - 1 - 10 kwiecień i 4 - 13 październik

Ludzie urodzeni w tym okresie są pogodni, pozbawieni egoizmu. Są niezwykle ambitni, mają dobry gust, ale i trudny i skomplikowany charakter. Nie umieją przebaczać. Należą do ludzi samodzielnych i odpowiedzialnych. Przystosowują się do trudnych warunków.

Klon - 11 - 20 kwietnia i 14 - 20 październik

Ludzie urodzeni w tym okresie wyróżniają się niezwykłą inteligencją. Są nieśmiali i pełni rezerwy. Posiadają ogromną ambicję i dumę, są wrażliwi na pochwały. Wyróżniają się energią i silną indywidualnością. Partnerowi chcą narzucić swoją wolę. Niektórzy są egoistami.

Orzech - 21 - 30 kwiecień i 21 październik - 2 listopad

Ludzie urodzeni w tym okresie posiadają umysł o szerokich horyzontach. Cieszą się autorytetem. Nie uznają kompromisów. Posiadają wszechstronną inteligencję. Często są bezwzględni egoistami. Mają wygórowane ambicje. Można się spodziewać nieoczekiwanych reakcji z ich strony we współżyciu z ludźmi.

Jaśmin - 1 - 14 maj i 3 - 11 listopad

Ludzie urodzeni w tym okresie posiadają talent dyplomatyczny. Są rzetelni w wykonywaniu zobowiązań. Lubią gromadzić dobra materialne, ale nie są materialistami. Są osobami towarzyskimi, ale nadmiernie drażliwymi. Potrafią być troskliwi, chociaż nie są czuli.

Kasztanowiec - 15 - 24 maj i 12 - 21 listopad

Ludzie urodzeni w tym okresie są rozważni i konsekwentni w postępowaniu. Posiadają głębokie poczucie sprawiedliwości. Bezpośredni, otwarci i nieco niezręczni w kontaktach międzyludzkich. Z baraku pewności siebie, drażliwi. Są pełni życia i wigoru.

Jesion- 25 maj - 3 czerwiec i 22 listopad - 1 grudzień

Ludzie urodzeni w tym okresie są inteligentni, zdolni i ambitni. Robią to co uważają za słusne ignorując krytyczne uwagi pod ich adresem. Należą do ludzi trudnych we współżyciu, ale można im zaufać i liczyć na nich będąc w trudnym położeniu.

Grab - 4 - 13 czerwiec i 2 - 11 grudzień

Ludzie urodzeni w tym okresie są ludźmi prawymi, zawsze idą drogą prawdy. Są realistami. Często zastanawiają się zbyt długo nad podjęciem decyzji, by nie zostać oszukany. Nie ufają innym. Swoich partnerów traktują poważnie. Umieją pobbłażać własnym i cudzym wadom.

Śliwa - 14 - 23 czerwiec i 12 - 22 grudzień

Ludzie urodzeni w tym okresie kochają życie rodzinne. Są serdeczni dla ludzi i zwierząt. Mają poczucie humoru, wygodni i leniwi. Charakter mają zmienny, zależny od otoczenia i warunków. Niezależni w osądach i nie znoszą sprzeciwu.

Brzoza - 24 czerwiec - przesilenie letnie (dnia z nocą)

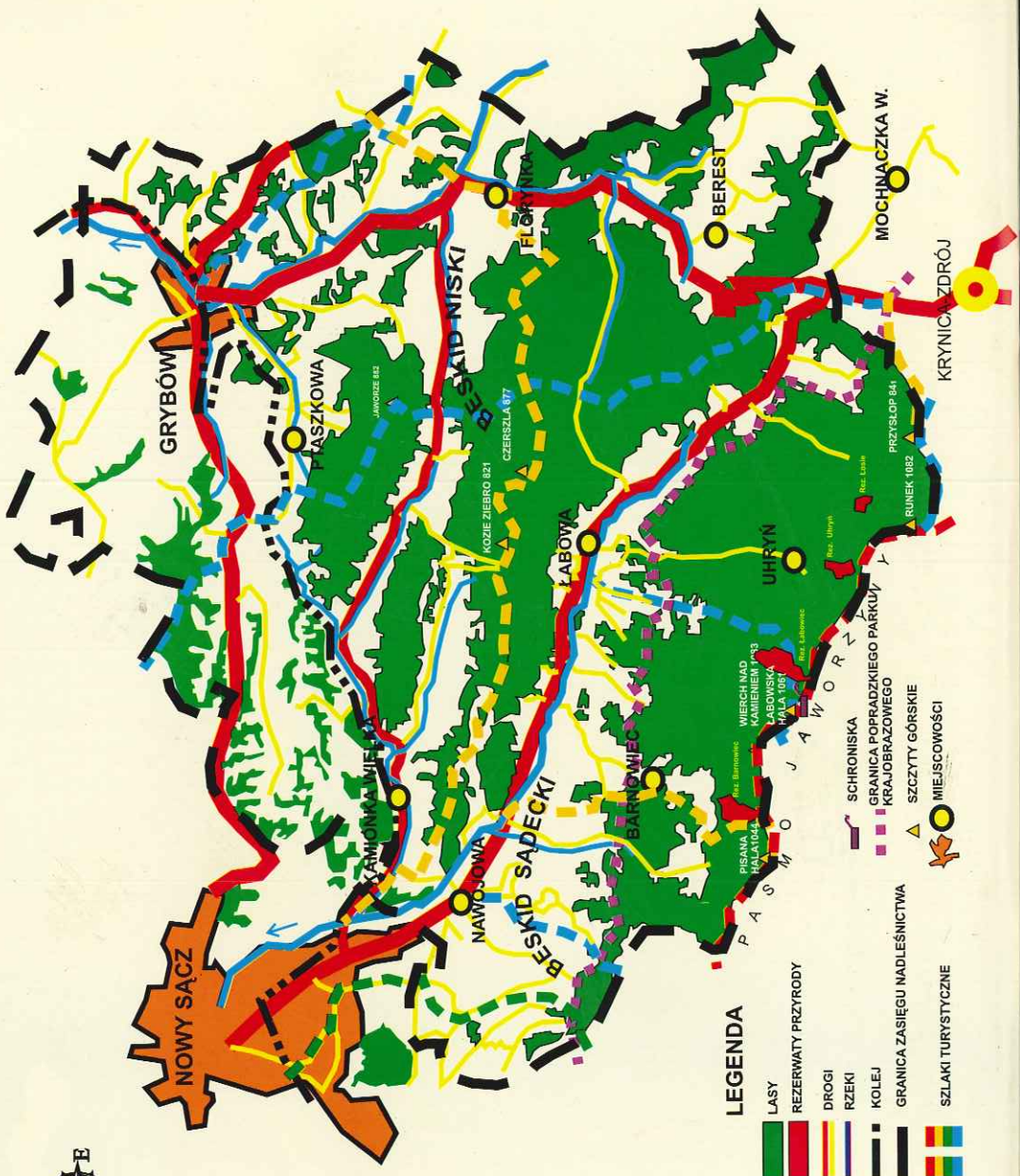
Ludzie urodzeni w tym okresie są inteligentni, pomysłowi, lubią pracę twórczą i są pracowici. Są skromni, ale znają swoją wartość. Należą do osób tolerancyjnych. Delikatni, sentymentalni, nie lubią wulgarności. W uczuciach są stali i wierni.

Wiśnia - 23 wrzesień - przesilenie jesienne (zrównanie dnia z nocą)

Ludzie urodzeni w tym okresie są stateczni i spokojni, mają pogodne usposobienie. Zawsze panują nad sobą. Stawiają czoło wszelkim burzom. Obdarzeni urokiem osobistym, lubią otaczać się mądrymi ludźmi. Tolerują wolność swojego partnera.

Buk - 23 grudzień - przesilenie zimowe (zrównanie dnia z nocą)

Ludzie urodzeni w tym okresie są uczciwi i solidni. Kochają dom i lubią dzieci. Umieją dobrze zorganizować swoje życie. Są realistami. Oszczędni i przemyślni. Mają szczęście do sukcesów. Miewają nieprawdopodobne pomysły.

LEGENDA

- LASY
- REZERWATY PRZYRODY
- DROGI
- RZĘKI
- KOLEJ
- GRANICA ZASIĘGU NADLEŚNICTWA
- SZLAKI TURYSTYCZNE
- SCHRONIONKA
- GRANICA POPRZADKOWEGO PARKU W.
- KRAJOBRAZOWEGO
- SZCZYT GÓRSKIE
- MIEJSCOWOŚCI

NOWY SĄCZ

GRYBÓW

PASZUKOWA

BESKID NISKI

ŁABOWA

UHRZYN

BESKID SADECKI

BARONIEC

BEREST

KRYNICZAŹDRÓJ

MOCHNACZKA W.

PRZYSŁOP 84

RUNEK 1082

WIERCH NAD KAMINIEM 793

LABOWSKA WAGA 1079

PISANA HALATKA 1044

NAWCOWA

KOZIE ZIEBRO 821

CZERSZLA 97

FLORYNKA

KAMIONA WIEŚ

JAWOZIE 812

W. Strumieniec

W. Libowiec

W. Uhrzyn

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec

W. Łabowiec